

Transcriptie van het interview met L.C.P. (Loek) Overdevest (G), maandag 12 januari 2015.

KORTE INHOUDSOPGAVE INTERVIEW:

00.00: personalia; gegevens omtrent ouders/grootouders;
02.40: school; verblijf in het weeshuis en ervaringen daar en thuis, na hertrouwen vader;
10.00: taken thuis;
15.00: school; eerste werkervaring; situatie thuis; arbeidsverleden vader;
23.00: bijzonderheden grootouders;
26.00: arbeidsverleden: het werk als bakker en de klussen ernaast; bedrijfsongeval als 22-jarige;
40.00: het huis uit als 25-jarige en de redenen daarvoor;
42.00: kennismaking en huwelijk met echtgenote; arbeidsverleden echtgenote; woonsituatie tijdens het huwelijk;
54.00: vrijetijdsbesteding; vakantie; volkstuin; andere baas; verblijf tot het 4^e jaar in een tehuis voor ongehuwde moeders en hun kinderen: Margrita van Cortonastichting (later FIOM);
70.00: vakantiebesteding vóór het huwelijk;
80.00: nogmaals woonsituatie; kerkelijk leven; misbruik in het weeshuis;

I1: Zal ik heel officieel beginnen met je naam?

G: L.C.P. Overdevest.

I1: En dat staat voor?

G: Laurentius Cornelis Petrus. Petrus is de kerknaam en Cornelis is mijn peetoom. Geboortjaar: 31 mei 1943.

I1: En waar ben je geboren?

G: In de Keizerstraat. De Kaiserstraat naast de Leidse Universiteit, zagezegd. Daar had mijn vader toen nog een kapperszaak.

I1: Het gezin waarin je kwam, waar bestond dat uit?

G: Ik was de laatste, ik was dus de jongste van zes. Ik heb twee broers en drie zussen.

Mijn vader, die komt van de melkboer, Overdevest. Mijn opa is geboren in de Herenstraat, wat vroeger Zoeterwoude was. Mijn andere oma en opa woonden in Voorschoten; ze heetten Duynisveld, bij de Hooghkamer-boerderij.

I1: Dan heb je het over je vaderskant, de Overdevesten?

G: Mijn vader was melkboer en mijn moeder was een boerin. En m'n vader moest van mijn opa melk halen bij de boer. En zo is mijn vader aan mijn moeder gekomen.

I1: En wat was de naam van je moeder?

G: Duynisveld.

I1: Je was het zesde kind, wat is je vroegste herinnering?

G: Nou, dat ik naar de Barbaraschool ging, de kleuterschool, en dat is de school op de hoek Levendaal met Warmersteeg [=Krauwelsteeg]. Toen zat ik in het weeshuis.

I1: Toen zat je al in het weeshuis. Wanneer ben je naar het weeshuis gegaan?

G: Ik ben eerst naar de Cortonastichting gegaan op de Haagweg, voor ongehuwde moeders. Mijn moeder, die is ziek geworden toen ik geboren werd. Dus ik ben eigenlijk thuis niet opgegroeid. Vanuit de Cortona ben ik naar het weeshuis gegaan.

I2: Als baby'tje ben je al...?

G: Ja, ik heb mijn moeder niet gekend. Daar heb ik bijna tot mijn tiende jaar gezeten.

I1: En hoe was een dag daar? Heb je daar nog herinneringen aan?

G: Waar, aan het weeshuis? Ja, beste herinneringen!

I1: Beste herinneringen...?

G: Ik had geen huis...ik ben niet thuis opgevoed, dus ik wist niet beter. Kijk, er waren jongens, die kwamen van thuis, die wisten beter. Ik had het daar best naar mijn zin. Ik heb nooit moeilijkheden gehad. Niet zoals mijn broer. Die wou nog weleens weglopen of iets anders. Maar ik heb nooit last gehad.

I1 En je broers en zussen zaten daar ook?

G: Ja. Naderhand werden ze allemaal naar het weeshuis gebracht. En toen is mijn vader weer getrouwd en toen zijn we eruit gekomen.

I1 Wanneer was dat?

G: In 1953.

I1 In '53?

G: In maart, na de Watersnoodramp, dat weet ik nog wel.

I1 Toen was je 10 jaar?

G: Bijna 10.

I1 En zo'n gemiddelde schooldag, daar begon ik net mee, hoe zag die eruit? Hoe laat moest je op?

G: Nou, in het weeshuis moest je om 7 uur op. En dan was het wassen met z'n allen aan de wasbakken. En dan naar de kerk van half 8 tot 8 uur en dan eten en naar school.

I1 Iedere dag, door de week?

G: Ja, iedere dag naar de kerk. En zomers moest je dan een kwartiertje vlooiën zoeken...

I2 Vertel daar iets meer over...

G: Zo'n grote slaapkamer waar 'n stuk of 50 bedden waren. Dan moest je allemaal vlooiën zoeken en in de wasbak doodmaken, dat weet ik ook nog wel.

I1: En heb je nog herinneringen aan de verzorgers, of waren het zusters?

G: Het waren nonnen...

I1 Goed, het waren nonnen, dus het was een katholiek weeshuis. Waar was het?

G: Op de Sint Jacobsgracht.

I1: En dat is...?

G: Sint Maarten bij de Raamsteeg en de Raamstraat [=Hoefstraat] en de singel van [Zoeterwoudse] en de Jan van Hout[kade]. Daar tussenin, zagezegd.

I1 En nonnen hadden daar dus de leiding. En schoolherinneringen, heb je die verder nog uit die tijd?

G: Ja, ik ben naar het Rapenburg gegaan, tegenover de universiteit was dat [St. Jansschool, Rapenburg 48]. En toen ging ik het eerste jaar voorwaardelijk over en dat vonden de nonnen schijnbaar niet goed. Toen ben ik twee jaar bij het Lidwinahuis geweest, een soort bijzonder lager onderwijs. Daarna ben ik naar de Breestraat gegaan, daar waar nu die club zit [Leids Vrijtijdscentrum], naast de Stadsgehoorzaal, die school. Een muziektempel.

I1 LVC?

G: Ja daar. Ik woonde toen in de St. Jorissteeg, dus het was een fluitje van een cent om er naartoe te lopen. Ik heb altijd in de stad gewoond.

I1 Wat leerde je op school, weet je dat nog?

G: Dat was ook bijzonder onderwijs dus. Ik kon wel aardig rekenen, maar schrijven ging niet zo best. Dat was het enigste. Nou, ik was altijd wel graag naar school. We woonden midden in de stad. 's Ochtends moesten we eerst naar mijn oom toe, want mijn vader had het nog altijd niet zo op een rij. We moesten eerst brood halen bij mijn oom, want hij was bakker. Het ging om brood van de andere dag. Hij woonde bij het slachthuis, aan de Pasteurstraat, geloof ik.

I2 Dus dat was nog wel een eindje lopen?

G: Nou, dat valt wel mee, want we liepen toch alles. Dus we gingen dan brood halen.

I1: Hoe oud was je toen?

G: Elf jaar. En als die het niet had, dan moesten we 's ochtends naar een vrouw toe, die verkocht na tien en ook goedkoop brood, de coöperatie op de Korevaarstraat, "Vooruit", van de broodfabriek.

I1: Je zei moesten: je vader stuurde je daarheen?
 G: Ja, of mijn moeder.
 I2: Ah ja, je stiefmoeder. Kwamen al je broers en zussen weer terug in het gezin?
 G: Ja, die kwamen allemaal terug.
 I1: En heb je nog herinneringen wat je deed als je niet naar school hoefde of naar de kerk, of brood moest halen?
 G: Nou, in het weeshuis was het heel makkelijk. Daar had ik geen taken. Maar eenmaal thuis kreeg ik allemaal taken.
 I1 Wat dan?
 G: Nou ja, aardappelen halen, aardappelen schillen, groente. Voor de konijnen zorgen. We hadden konijnen, dus er moest paardensla geplukt worden. Dat moest precies zo. Enkel paardensla voor de konijnen. Daar krijg je de lekkerste konijnen van.
 I1: De konijnen waren voor de slacht...?
 G: Ja, die waren voor de slacht. Met de Kerstmis hadden we altijd konijnenbout. En dat was wel lekker.
 I1: Waar ging je paardensla zoeken?
 G: O, langs de weg tegenover het Leidsch Dagblad.
 I1: Op de Witte Singel?
 G: Ja, daar had je veel paardensla. Daar liepen we zo van de stad naartoe en als we dan een zak vol hadden, dan hadden we genoeg.
 I1: Dat deed je met iemand?
 G: Ja, met mijn broer die het dichtst bij mij was geboren. En 's winters, dan gingen we naar de veiling, waar nu de Veilingkade is. Daar lagen groenteschuiten waar de groenteboeren oude troep in gooiden en dan zochten we daar de spullen voor de konijnen. En wat nog goed was, aten wij zelf ook nog op.
 I1: Hoe was het leven in de buurt, heb je daar nog concrete herinneringen aan?
 G: Ja, de buurt. Gewoon, vriendjes. We voetbalden altijd in de steeg die nu naast de Hoogvliet ligt [de Kaardensteeg]. Dat straatje daar was ons voetbalstraatje. Toen was het nog smaller. Daar voetbalden we altijd met de jongens.
 I1: En op de plek waar nu de Hoogvlietparkeergarage is, wat was daar vroeger?
 G: Sanders, de zeepfabriek. Je kon 's maandags nooit de was uithangen, want dan ging de fabriek stoken en dan had je allemaal roet op de was.
 I1: O ja, want jullie huis was daar vlak bij?
 G: Ik weet niet of je de St. Jorissteeg nog een beetje kent, daar heb je een koffiehuis. Daar heb ik gewoond.
 I1: O ja?
 I1 en I2: Heb je nog herinneringen naar welke winkels je ging? Je vertelde al dat je oom bakker was...winkeltjes in de buurt...
 G: We hadden Matze, een goedkope superzaak. We moesten naar Simon de Wit, want overal waar aanbiedingen waren, werden we naar toe gestuurd. Op de hoek waar nu Zorg en Zeker[heid] zit [Hogewoerd hoek Korevaarstraat], daar was De Gruyter. En dan Jamin, waar je ijsjes kon halen, en zuurballen en toverballen. Als we eens centen hadden ging dat ook nog wel. En dan ook nog kleine snoepwinkeltjes. Kleine dropjes, weet-je-wel, 2cent-droppies.
 I2: Hoe oud was je toen en hoe kwam je aan dat geld?
 G: Nou, ik was elf jaar. We gingen gewoon vragen of wij mochten helpen. Ik ben bij een onderbroeken-textielwinkel [op de] markt gaan werken, De Blauwe Kraam was dat. Je had Japie en een andere, maar ook de Blauwe Kraam. En die mensen kwamen spullen brengen met de auto. Beetje ondergoed opvouwen en uitpakken 's avonds en 's middags verkocht en dan 's avonds weer uitpakken.
 I2: En dan hielp jij?
 G: Dan hielp ik. En dan kreeg je een kwartje.
 I2: Moest je daar niet wat van inleveren?

G: Nou, een beetje. Soms zat het tegen. En mijn broer was bakker geworden en toen ging ik naar de bakkerij. Daar kon je koekjes eten en dan ging ik koekjes stapelen. Dat was bij [Van] Rijnsdouw op de Herenstraat. Zodoende ben ik bakker geworden. Bij die bakker; hij zag wel wat in me.

I1: Op een gegeven moment ging je van school?

G: Ik zat in een werkklass op school. De laatste twee jaar. We gingen dingen met draadjes maken voor de Philips. Daar verdienden we ook geld. Toen ik op school zat verdiende ik zo tussen de 10 en 13 gulden per week. En daarvan mocht ik een heleboel houden. Maar toen ik ging werken verdiende ik 15 gulden. En toen kreeg ik maar een gulden zakgeld!

I2: Maar hoe oud was je in die werkklass?

G: 14.

I2: Dus van je twaalfde tot je veertiende heb je in die werkklass gezeten?

G: Ja. Dus dat was een tegenvaller. Mijn buurling was de bloemenboer van de Haven. Daar ging ik veel mee om. Daar ging je dan bloemen mee schikken, op draad zetten of mee naar de markt om bloemen te verkopen. Als je die jongens hielp, brachten ze gauw een voetbal of iets anders. Dus zodoende. Ja, dat heb je dan ook nog, dus er waren mensen: als je me helpt, dan kan ik ook mee voetballen. Dus dat deed je dan ook.

I1: Zo van: voor wat hoort wat, mensen hielpen elkaar?

G:[mompel]...Jaaa, altijd. En als er dan een feestje was van die burens, dan was ik er ook bij. Dat was een groot gezin, dertien kinderen.

I1: Weet je nog wie er allemaal in de straat woonden?

G: Nou, niet zoveel, wel van gedeeltes...ik zat in het voorste gedeelte. Van de St. Jorissteeg. In het achterste gedeelte, daar kwam ik zowat niet. Die jongens speelden ook niet met de voetbalclub mee. Die uit mijn gedeelte waren een beetje jonger of ouder, van mijn leeftijd, zeg maar.

I1: En speelde het geloof – het katholiek zijn – nog een rol bij met wie je speelde en met wie niet?

G: Bij ons in de straat niet, nee. Familie Planje, die niet katholiek waren. Daar gingen we ook mee om. Daar stonk het ontzettend. Maar waar het stinkt, daar is het het gezelligste! Ja, dat is echt waar, huizen waar het stinkt, is het meestal het gezelligste. Het is niet netjes, maar het is wel zo.

I1: Veel mensen bij elkaar, bedoel je dat?

G: Nee, gewoon die mensen waren makkelijker.

I1: En als je terugkijkt: wat voor een soort opvoeding heb je gehad?

G: Ik heb niet veel opvoeding gehad, ik moest het zelf doen. Dus op school werd je ook... [mompel]. Voor de rest veel opvoeding heb ik niet gehad. Ik moest altijd werken, was altijd bezig. Tijd voor een sportclub en centen waren er niet. Dus ik heb ook nooit aan sport gedaan. Alleen maar werken.

I1: Waren je ouders streng?

G: Mwa. Nou, die stiefmoeder was een beetje streng.

I2: Kwamen er nog meer kinderen, van je stiefmoeder?

G: Nee, mijn moeder had wel een voorkind van 20 jaar.

I1: Het was dus een gezin van zeven kinderen...?

G: Ja, van zeven, maar toen die stiefmoeder kwam, was dat kind zo goed als het huis uit. En allemaal zijn ze het huis uitgegaan. Een ging varen, de meiden dag en nacht voor werk. Iedereen is eigenlijk het huis uitgegaan omdat het niet boterde.....

I1: Met de stiefmoeder?

G: Ja. Nou, ik zag ze allemaal terugkomen en ik zei: "Als ik het huis uitga, kom ik nooit meer terug". En dat heb ik ook nooit meer gedaan.

I1: En hoe oud was je toen?

G: Toen was ik 25. Ik zei toen: "Ik heb het gezien, maar ik kom nooit terug meer". Dat heb ik gedaan ook. Ik ben nooit meer teruggegaan bij mijn stiefmoeder.

I1: Heb je haar ook nooit meer gezien?

G: Ja, we kwamen elkaar wel eens op een verjaardag of zoiets bij me andere broers of zusters. Dat wel. Nou, dan zeg je gewoon gedag en voor de rest niets.

I1: En je vader....?

G: Die is met 51 jaar gestorven.

I2: Toen was je...hoe oud?

G: 21 jaar. Mijn vader werkte altijd. Die had 10 banen of eh 12 banen, 13 ongelukken. Hij werkte ontzettend hard, iedere baas wou 'm hebben, maar hij kon af en toe z'n handen niet thuis houden. Hij pikte alles wat leuk was...

I1: En wat deed hij daarmee?

G: O, hij was net zo'n Goeie Mie. Hij gaf het zo weer aan iemand anders. Hij heeft bij een baas gewerkt en daar moest hij suiker brengen bij de bakkers. Van die balen suiker van 50 kilo, dat waren het vroeger. Nou, en dan was er opeens een baal suiker weg en dan zei die baas: "Die baal terug of je krijgt ontslag." Zo'n baal suiker was ongeveer een weekloon. Suiker was vroeger duur, want er zat belasting op die suiker. Nou, dan nam mijn vader maar weer ontslag... Hij was ook zo weer aan 't werk, hoor. En 's avonds werkte hij in de Stadsgehoorzaal in de foyer of zoiets of als kelner, wat er te doen was, dus hij was altijd bezig.... Wat hij extra verdiende, dat dronk hij op. Dat werd opgedronken. Dus hij was alcoholist. Wat heel gewoon was in die tijd. In zo'n straatje ook, er waren er genoeg die het ook waren, de burens... Dat viel ook helemaal niet op. Net als arm of rijk: we waren allemaal hetzelfde in die straat. Niemand zag ergens tegenop of: "Jij hoort er niet bij" of zo; we waren een club. En dat is natuurlijk wel nu anders, in zo'n straatje.

I2: Waaraan merkte je dat nou, dat verschil tussen arm en rijk, dat je dat niet merkte?

G: Je was ook allemaal hetzelfde gekleed. Je had niet bijzondere kleren. Dus mijn buurman, die was bloemenboer, maar die jongens waren hetzelfde gekleed als wij, zogezegd.

I1: Kwam je weleens in andere buurten in Leiden?

G: Nou, praktisch niet. Ik had natuurlijk zoveel baantjes. Toen ik uit het weeshuis kwam, ging de wereld voor mij open...

I1: Door je baantjes kwam je ook niet in andere gebieden van de stad?

G: Nee, alleen voor konijnenstro of voor konijnenvoer of zoiets. Ik kende wel de hele stad. Je wist zo waar de winkels waren, de servieszaken, die stro hadden voor de konijnen.

I2: Je haalde het stro waar het servies was ingepakt op voor de konijnen, slim...

I1: Waren er buurten of gebieden in Leiden waar je niet mocht komen als kind?

G: Nee, ik mocht overal komen.

I1: Je had dus de vrijheid...?

G: Ja, er waren geen buurten waar je niet mocht komen. Je werd gewoon ver weggestuurd als er ergens iets goedkoop was.

I1: Je móest dan wel...

G: Ja, je moest wel. Bijvoorbeeld bij Simon de Wit moest je vijf pond bonen halen voor een gulden. En dan was ergens anders weer wat. Zo ging het gewoon.

I1: Even nog een vraag over je familie. Heb jij je opa's en oma's gekend?

G: Van mijn moeders kant niet. Die zijn ook aan die melkziekte, tbc, gestorven, voor dat ik er was, ik geloof in de oorlog. Mijn moeder stierf daaraan in 1946.

I1: En de Overdevesten?

G: Die wel, die opa. Hij heeft al die tijd met melk gelopen en toen vond hij het op een gegeven moment wel genoeg, toen hij geld kreeg van Drees. Hij zei: "Ik heb er niks voor gedaan en ik krijg zo geld!"

I1: Heb je concrete herinneringen aan hem?

G: Nou, niet echt veel... Ja, nog wel, dat ie altijd een citroentje met suiker bij ons nam. En dat hij tegen mij zei: "Ik ben met mijn neus in de boter gevallen", als ik van mijn werk koekkrumels meenam in een trommel. Hij kon over Lou Bandy praten. Dat was zijn hobby. Vroeger had hij hem meegemaakt op de oude pier van Scheveningen.

I2: Hij was helemaal Lou Bandy-fan?

G: Hij kende ook al die liedjes van Lou Bandy.

I1: En je oma, zijn vrouw?

G: Ja, die heb ik een beetje gekend. Toen ik in het weeshuis zat, ben ik daar een keer een paar dagen, een weekje, uit logeren geweest. Toen ging ze 's middags slapen en zat ik met de centenbak te spelen, maar ik wist niet eens wat centen waren. Centen had ik nooit gezien, het interesseerde me niet.

I1: Je bent in het bakkersvak gerold, zeg je. Kun je ook zeggen: ik heb ervoor gekozen?

G: Kijk, je kwam van school af en je moest een baan zoeken. Op de school had je dan die werkklass en bezocht je een paar bedrijven. We zijn ook met school naar Philips geweest in Den Haag. De typemachinefabriek van de Royal, na die tijd werd dat de Adler, had je. En we bezochten nog een paar bedrijven in Leiden. Als je interesse had, kon je naar zo'n bedrijf toe. Een van de jongens, die is bij de typefabriek gegaan, maar ik ben bakker geworden.

I2: Kwam dat nou door die oom? Had die daar een rol in of niet?

G: Nee, zoals ik al zei, mijn broer ging bij die bakker werken op de Herenstraat bij Van Rijnsouw, ik weet niet of je die kent. Nou, daar heb ik 23 jaar gewerkt. En toen ben ik daar weggegaan. Dus ik heb geen goud klokje gehad! Nee, maar die andere, heb ik 22 jaar gezeten. Daar kreeg ik ook geen klokje, want toe ging ik met de vut!

I1: En hoe heette die tweede bakker?

G: Thijssen.

I1: Dus bij elkaar heb je meer dan 40 jaar in het bakkersvak gezeten?

G: Ja. Met 58,5 jaar ben ik eruit gegaan, met de vut. Dat mocht ik. Ik kon nog wel doorwerken, maar ik vond het wel genoeg...

I1: Kun je vertellen waar in het begin je werk als bakker uit bestond, hoe zag je werk eruit als beginnend bakker?

G: In de ochtend om 7 uur beginnen. Een fiets had ik niet, dus ik ging lopend naar de winkel, naar de bakkerij aan de Herenstraat. Je begon met kleine dingetjes. Vroeger moesten we jam zelf maken, wat nu uit potjes komt. Wij gingen abrikozenjam maken. Die moes hadden we nodig voor vruchtengebakjes of appelmoes voor appeltaart. Dus 's maandagochtend was het altijd moes maken. En dan weer andere dingen: koekjes opleggen. Je ging steeds verder. Brood uit de blikken halen, bloedhete broden. Dat heette 'brood pikken'. In het begin voelen die blikken heet aan maar naderhand gaan je handen eraan wennen. Dus dan haal je ze er zo uit, je pakt het brood als het heet uit de oven komt, met blote handen en dan legde je ze op de planken.

I1 en I2: Echt? En deed je dat werk de hele dag, of deed je ook nog mee aan de verkoop?

G: In het begin deed ik dat alleen 's ochtends. Ik deed eerst brood en naderhand ook banket. Maar het banket nam eigenlijk steeds meer de overhand.

Ik begon met een mandje achterop om een paar klanten te doen die waren verhuisd. Onze klanten zaten vooral bij de Koninginnelaan en de Schelpenkade, maar toen was het zo dat als de klant verhuisde, hij de bakker meenam. Dus dan moest ik met de fiets en een mandje achterop die klanten bedienen. Zo ben ik begonnen. En toen kreeg ik een mandenfiets, een groot ding. Eigenlijk een kleintje, daar konden maar 20 broden in. Dan ging ik de wijk in. Naderhand een bakfiets. En van de bakfiets naar een motorbakfiets. Toen nam ik een hele wijk. Met de motorbakfiets had ik rond de 250 klanten.

I1: En waar woonden die?

G: In Zuidwest, in de Tomatenstraat, Veilingbuurt.

I1: In welk jaar kreeg je die motorbakfiets, was dat bij de eerste of bij de tweede bakker?

G: Toen was ik 20-22 jaar, dus ongeveer in 1965. Dus ik ging om 7 uur de bakkerij in en om 10 uur ging ik rijden tot een uur of 14.00. Dan schaften en daarna nog tot 19.00 uur de bakkerij in.

I1: 250 klanten, waren dat dan evenveel broden...?

G: Ja, 250, dat was ook ongeveer het aantal broden dat je meenam. Gemiddelde klant nam een brood, ietsje meer soms. De meesten hadden er een of anderhalf en dan waren er nog een paar oude mensjes, oude klantjes, die namen maar een halfje.

I1: Maar om dat kwijt te raken moest je wel flink aanpoten!?

G: Ja, je had een minuut per klant! En in Zuidwest moest je dan ook nog trap op trap af, bij die portiekflats.

I1: Kende je je klanten?

G: Ja, als je er elke dag komt...Die klanten wennen aan jou ook. Je moest ook nog opschrijven wie betaald had en wie niet had betaald.

I2: En hoe ging dat met bestellen? Hoe wist je wie brood wou?

G: Ik kwam aardig uit altijd, maar er waren er bij, die verkochten de ene keer 'n heleboel brood en de andere keer heel weinig. Bij een hoop mensen legde ik ook brood neer, of ik had de sleutels of het touwtje hing uit de deur of iets anders. In die portieken kon je het zo voor de deur neerleggen of hing je het brood in een tasje aan de deur of zo iets.

I1: Dat wist je van iedere klant, wat de bedoeling was?

G: Ja.

I2: En afrekenen moest je dus ook doen?

G: Ja, er waren mensen bij, die wilden elke dag betalen, anderen weer niet. Ik die tijd verkocht ik voor ongeveer 1.500 gulden per week aan brood. Een brood was 40 cent gemiddeld. Toen ik 37 jaar was, was het afgelopen in de wijken en ben ik de bakkerij in gegaan.

I1: De bakkerij in gegaan?

G: O, ik heb in die tussentijd ook nog een poot gebroken. Toen ik 22 was heb ik mijn been gebroken. Toen ben ik met de motorbakfiets omgeslagen; ik ging te hard door de bocht. Toen ben ik 17 weken ziek geweest...

I2: Je kreeg wel een uitkering?

G: Ja, die kreeg ik. En mijn buurman ging naar de veiling en dan ging ik mee met mijn loopgips. Toen was ik weer lekker onderweg. En mijn baas kwam mij 's avonds ophalen om brood te snijden, want ik was een ploert in brood snijden. Niemand kon mij bijhouden.

I2: Moest je alles met de hand snijden?

G: Nee, met de machine. Maar ik deed 200 broden in een uur en daar kon niemand aan tippen. Dus ik ging met mijn loopgips gewoon bij die machine staan en dan ging ik inpakken. Daar kreeg ik echt niks extra's voor, hoor.

Toen had ik een grote wijk, maar mijn hele wijk is overgenomen door een zogenaamde koude bakker, die alleen bezorgt. Toen ik weer terugkwam deed die bakker een gedeelte weer weg en begon ik weer met een klein wijkje en na een jaar waren het weer 250 klanten. Die bakker die mijn wijk toen over had genomen werkte eerst gewoon en toen bij de coöperatie, de broodfabriek. Hij werd chef bij "Vooruit". Hij vroeg naderhand: "Kun je niet bij ons komen werken?" Nou, daar had ik geen zin in. 's Zaterdags begon ik 's ochtends om 02.00 uur en dan tot 18.00 uur 's avonds. Aan één stuk door.

I2: Dat waren andere tijden...

G: Ja, andere tijden. En met Kerstmis ook. De dag ervoor stond je om vijf uur op en de andere dag om 21.00 uur 's avonds was je klaar. Ik heb gehad dat de mensen naar de nachtmis gingen en dat en dat ik nog nabestellingen moest brengen. Nou ja, zo was de tijd.

I2: En kreeg je daar nou extra geld voor, of niet?

G: Nou ja, je kreeg wel extra geld, maar kijk, de baas verdiende meer aan jou dan ik aan de baas, zo moet je dat zien. Je had gewoon je wijk en dat werd niet als extra overuren beschouwd.

I2: Ja, je moest gewoon je wijk draaien?

G: Dan had ik af en toe nog een vriend van de markt, van de groenteboer. Dan had ik overdag tot 18 uur gewerkt en dan kwam hij nog eventjes: "Wil je nog een paar vrachtwagens lossen met groente of fruit?" En dan ging ik gewoon door.

I1: Had je nog tijd over, Loek, voor andere dingen dan werken?

G: Jawel, voor vakantie. Maar niet veel hoor. Maar dat ging wel. Ik heb nooit een hekel gehad aan werken. Ik had maar één vrije middag. In het begin ging ik nog naar school en dat was op mijn vrije middag.

I2: Wanneer ging je dat doen?

G: Dinsdagmiddag had ik vrij en dan moest ik naar school in Den Haag toe, tot 's avonds elf uur. Met de trein of met de blauwe tram.

I2: En wat voor een school was dat dan?

G: Een bakkersschool. Die hadden ze toen nog niet in Leiden.

I1: Je vertelde, toen je 25 was heb je het ouderlijk huis verlaten. Waarom?

G: O, het ging om vlooiën! Mijn stiefmoeder was met vakantie en ik zat in de kamer en opeens zag ik allemaal vlooiën op mijn lichte broek en ik dacht: "Dit is niet goed". Toen kreeg ik de grootste ruzie en toen ben ik het huis verlaten. Er lag daar een vloerkleed op de grond en dat heb ik over de schutting gegooit. Ze zei: "Ja, maar dan denken de mensen dat ik een viezerik ben!" Nou ja...

I2: Dat was ook zo?

G: Het waren kattenvlooiën. Ik zat haast nooit in die voorkamer. Zij hield het bij met die katten. Er werd gestofzuigd, maar ik deed dat niet. Met mijn werk had ik daar geen tijd voor.

I1: Je verliet het huis. Waar ging je heen?

G: Naar een kameraad van de groenteboer. Hij zei: "Kom maar, we hebben een kamertje vrij". Dus toen ging ik daar naartoe.

I1: Waar was dat?

G: Aan de Herensingel.

I1: Op de Herensingel... En hoe heb je je vrouw leren kennen?

G: Zeepaardje!

I2: Zeepaardje, vertel...

G: Dancing "Het Zeepaardje", dat is in De Burcht. Je had de Kleine Burcht en de Grote Burcht. De Grote Burcht was Zeepaardje, maar in de Kleine Burcht kon je ook dansen. Die was op de Nieuwe Rijn, schuin tegenover de Korenbrug. In dat zaaltje traden bandjes op.

I2: Dat Zeepaardje is waar nu de Burcht ook is?

G: Ja, ja. Zondags ging ik naar de Burcht. En zaterdag ging ik na mijn werk naar het casino in Noordwijk. Ken je die?

I2: Casino Noordwijk? Ja!

G: Dat was dansen altijd. Een dancing. Toentertijd moest je nog een stropdas aan, anders kwam je niet binnen. Vroeger was het allemaal in pak dansen. Zo heb ik bij Alphenaar dansen geleerd.

I1: Hoe ging je naar Noordwijk toe?

G: Met een auto. Soms met iemand mee. Later had ik zelf een auto. Toen ik 24 jaar was had ik een aardige auto.

I1: Was die auto van jouzelf?

G: Jaa, ik verdiende aardig, maar...ik had natuurlijk ook geen tijd om al het geld op te maken met dat werken. Mijn stiefbroer werkte als vertegenwoordiger en na 50.000 kilometer deed hij altijd zijn auto weg. Ik had een hele knappe wagen voor zo'n jonge jongen als ik was, eigenlijk. Het was een Opeltje-Kadett.

I1: We hebben het dus over de jaren zestig?

G: Ja, eind jaren zestig.

I1: En parkeren, ging dat goed toen?

G: Ja hoor, altijd. Je kon overal je wagen neerzetten en je hoefde niet te betalen.

Nou, in Noordwijk was het wel eens moeilijk bij die dancings. Een keertje hadden we hem daar verkeerd neergezet met de jongens en toen hebben ze onze banden laten leeglopen. Ze hadden een stoel neergezet, die hadden wij opzijgeschoven en andere jongens hebben die stoel gepakt en over auto's heen gegooid. En toen werden wij opgepakt door de politie.

I2: Goh, maar we hadden het eigenlijk over de vrouwen...

I1: Dat is waar, we hadden het over de vrouwen, in het Zeepaardje!

G: Ja, wat ik vertel is allemaal in Noordwijk, in het casino. Hier in Leiden kon je gewoon lopend uitgaan. Gingen we meestal eerst naar de cafés in de Hartesteeg.

I1: Maar je vrouw heb je dus in het Zeepaardje leren kennen? Hoe ging dat, wil je dat vertellen?

G: Nou, gewoon, dansen en van het een kwam het ander. Je brengt haar naar huis en dan zit je er an.

I1: Lijkt wel of je geen keus hebt...?

G: Ja, maar dat ging goed...

I1: Was ze ook katholiek?

G: Nee, nee, daar slaapt de duivel tussen! Maar haar broer had ook al een katholiek meisje en dat was al goedgekomen. Maar de oma zei: "Die twee kinderen, daar slaapt de duivel tussen!"

I1: En zij was Leidse en kende je haar familie?

G: Ja, ze was Leidse. Haar familie kende ik niet, naderhand wel natuurlijk. Corrie was van Filippo.

I1: Filippo, van de slagerij misschien?

G: Nee, van de gewichtheffers. Een van die familie was baas van het kabelleggen: een twee, een twee. Dat moest toen allemaal met de hand gedaan worden. En de opa van haar deed ook dat soort dingen.

I2: Zij kwam uit een andere buurt?

G: Ja, ze kwam uit de Kooi.

I1: Hoe oud waren jullie toen jullie gingen trouwen?

G: Ik was 27, zij was 24 jaar. Daar staat ze. [We kijken allen naar een zwart-witfoto op de kast: een bruidspaar met een bruidsismeisje in een groene omgeving]

I2: Is die foto gemaakt in de Kooi?

G: Nee, dat is een hofje bij de Pieterskerk.

I1: Dat was in...?

G: In 1970.

I1: In 1970 en waar gingen jullie wonen?

G: We hadden geen huis!

I1: En toen...?

G: Nou, we waren alleen het weekend bij elkaar. Na een half jaar kregen we een huis van iemand, een weduwnaar die iemand aan de haak had geslagen. Hij had zijn huis niemand nodig en toen konden wij even zijn huis huren voor 125 gulden in de maand. En hij betaalde ongeveer 35 gulden per maand voor dat huis!

I1: En waar stond dat huis?

G: In de Celebesstraat.

I1/I2: Leiden Noord? Ook de Kooi, toch?

G: Ja, dat was bij de Kooilaan. En naderhand zijn we naar bij de Vijf Meilaan verhuisd, de Johannes Poststraat, achter de winkels bij de Titus Brandsmalaan. Mijn vrouw werkte toen op het stadhuis en uiteindelijk via iemand van de woningbouwvereniging die zei: "Ik heb een leuk flatje voor je..."

I1: Wat deed zij voor werk op het stadhuis?

G: Ze zat daar op de typekamer. Eerst had ze allerlei soorten winkelbaantjes, bij kruidenierszaken. En bij Sanders was ze twee weekjes en toen is ze naar een atelier gegaan om van die houtje-touwtjesjassen te maken. Toen is ze door gaan leren en

bij de LOI gekomen. En van het LOI is ze naar het stadhuis gegaan. De vader had gezegd: "Ben je nog van plan te trouwen?" Ze zei: "Nee, dat weet ik niet", en toen zei haar vader dat ze maar een vaste baan moest zoeken. Toen is ze naar het stadhuis gegaan...

I1: En toen leerde jij haar kennen, toen ze op het stadhuis werkte?

G: Ja.

I1: Even nog over de LOI, zat dat al in dat moderne gebouw in Leiderdorp dat we nu kennen?

G: Nee, dat zat toen nog tegenover de meelfabriek, in de stad. De Royal Type/Adler heeft daar ook nog in gezeten, eerst.

I1: Leiden, daar achter waar nu de Luifelbaan is, wat was dat voor een buurt toen jullie daar kwamen wonen?

G: Een nieuwe buurt, nou ja, niet helemaal nieuw. Ik heb het eigenlijk op zien bouwen. Toen ik als bakker ging werken was die brug van de Herenstraat naar de Vijf Meilaan er nog niet. De bakkerij kreeg toen een filiaal op de Luifelbaan. Ik heb Zuidwest zodoende zien opbouwen. Zuidwest, daar was de landerij van mijn opa. Van de boerderij. Het tweede gedeelte van de Churchilllaan, dat was dat. Dat hoorde ik pas naderhand. Maar ik heb er geen erfenis van gehad! Mijn vader heeft...nou ja, toen wij in het weeshuis zaten waren ze al dood en was de erfenis al verdeeld.

I1: Even terug naar de buurt Leiden-Zuidwest. Wat was dat voor een buurt toen?

Allemaal jonge mensen?

G: Ja, ik kende die buurt ook van toen ik met de bakkerskar liep. Ik liep bij mijn eigen aan de deur! Ja, gewoon. Niks bijzonders, ook geen rijke stinkers of zoiets. Gewone arbeiders, zagezegd. Geen moeilijkheden daar gehad en er waren ook weinig moeilijkheden. De meesten moesten daar rondkomen van een minimumloon, in die flatjes.

I1: Hadden jullie twee inkomens of stopte jouw vrouw met werken toen jullie trouwden?

G: Nou, nee, ze heeft eerst nog twee jaar doorgewerkt en toen kon ze het pensioen afkopen. Toen is ze bij de gemeente weggegaan en heeft ze af en toe een baantje tussendoor genomen. De kinderen bleven uit en we hadden haar inkomsten niet nodig, dus. Toen haar moeder ziek werd, ging ze meer daar helpen.

I1: Wat deden jullie in je vrije tijd als er niet gewerkt hoefde te worden?

G: Nou, op zondag gingen we met de auto naar de boulevard op Noordwijk. Een terrasje nemen of iets anders. En met vakantie naar Spanje, drie weken.

I1: Met het vliegtuig?

G: Ja. Nou, erg veel vrije tijd hadden we niet. En toen kreeg ik een volkstuintje en toen werkte ik te hard en kon ik mijn volkstuintje niet bijhouden. Ik werkte rond de zeventig uur per week bij die bakker. Ik wilde weg bij mijn baas toen, maar dat mocht niet. Hij kon mij niet missen. Toen nam ik ontslag en ging ik bij bakker Thijssen werken. Daar kwam ook nog bij dat bij mijn eerste bakker de jongere generatie het overnam. Ik had het vak hen geleerd en ze gingen mij een beetje vertellen hoe ik het moest doen. Dat boterde niet en toen ben ik weggegaan.

I1: Je hebt het bakkersvak lang uitgeoefend. Wat is er nou heel erg veranderd als je vergelijkt hoe je startte en hoe je eindigde, toen je met de vut ging?

G: Toen ik met de vut ging, zat ik bij Van Maanen, die heeft Thijssen overgenomen. Toen moest ik op een dag 2 of 3.000 saucijzenbroodjes maken.

I1: Duizend...!!!!?

G: Voor die tijd maakte ik er maar 20 of 30 per dag, vers. Die 2 of 3.000 gingen de vriezer in, voor alle winkels. Het is geen bakkersvak meer. Je hebt maar weinig echte bakkers nog. Moet je rekenen dat er vroeger in Leiden 50 bakkers waren. Op elke hoek was een bakker. Toen ik bij Van Rijnsouw werkte, met Kerstmis, had ik daar vier banken van vier meter lang. En de zondag voor Kerstmis maakte ik daar opgemaakte koekjes op. Normaal maakte ik die koekjes ook wel, maar voor Kerstmis moesten we extra veel maken omdat de mensen die koekjes wilden.

I2: En dat was er later niet meer?

G: Nee. Ik was de baas van de banketafdeling. Je kon bestellen wat je wou en ik kreeg soms cadeautjes van vertegenwoordigers. Maar zoals vroeger, dat zie je niet meer. Het is ook niet meer betaalbaar. Kijk, de lonen zijn te duur geworden en het vak is niet gebleven. Omdat de lonen vroeger laag waren kon het toen. Neem nou soesjes: op een zaterdagochtend spoot je zo 20 liter slagroom weg. In van die kleine soesjes. Kun je nagaan hoeveel soesjes dat waren! En het ging gewoon op in de winkel! Die winkel stond vanaf 's ochtends 8 uur tot 16.00 uur vol, zo'n bakkerszaak.

I1: O ja. En de arbeidsomstandigheden, veranderden die? Kwamen er meer regels, over kleding bijvoorbeeld, mocht er meer niet?

G: Toen ik bij Van Maanen zat werd het pas echt streng. Ik droeg vroeger altijd gewoon een wit overhemd, een bakkersbroek en een sloof. De sloof en de broek werden een keer per week verschoond, niet elke dag. Niet alles, maar bij Van Maanen moest alles elke dag schoon.

I1: En nog iets op het hoofd?

G: Ja, iets op het hoofd. Dat is iets vreselijks. Waarvoor ze dat nou doen...Doen ze een pet op het hoofd en al die haren hangen er langs. Dat maakt dan ook geen moer uit.

I1: Nog over het katholieke geloof: heeft dat in de rest van je leven nog een rol gespeeld? Je hebt het van huis uit meegekregen, omdat je naar de kerk moest...

G: Nee, nou, ik ben tot mijn vaders dood naar de kerk gegaan. Toen zag ik het niet meer zitten. Ik ging 's zondags lekker uitslapen. Zaterdagavond ging ik uit en dan kwam ik soms om 02.00 / 03.00 uur thuis. Want dan gingen we naar de casino's en daarna met de groep naar bardancing Ton Bakker in Wassenaar.

I1: En voor jouzelf? Vind jij jezelf nog gelovig?

G: Nou, ik geloof wel, maar niet in de kerk. Die kerk, dat maakt allemaal niks meer uit. Dat ze genomen zijn, die misdienaren. Ik ben ook door een non gepakt. Dat wist je niet in die tijd, dat dat niet kon...Ik kreeg lekkere snoepjes van haar, nou ja, ik was allang blij.

I2: Dat gebeurde in het weeshuis?

G: Ja.

I2: Maar je vertelde dat je het daar wel leuk vond...

G: Ja, maar ik wist toch niet beter...

I2: Maar wat bedoel je dan met: 'ik ben door een non gepakt'?

G: Ze ging bovenop mij rijden. Dat besef je niet...[dat dat niet normaal is] als acht- of negenjarige... Ik heb er geen last van gehad, hoor, maar als een man, een priester, een jongen pakt, dat is natuurlijk veel... Die non ging met haar blote billen op mijn billen zitten, dat was het enige. Of andersom, weet ik veel.

I2: Ik dacht nog aan broers en zussen: heb je daar nog contact mee?

G: We zien elkaar altijd op verjaardagen en af en toe tussendoor.

I2: En hebben jullie het dan nog wel eens over vroeger?

G: Nou, niet zo veel, nee...

I2: Hoe oud was de oudste toen jij geboren werd?

G: Als ik jarig ben, dan is het: 1, 2, 3, 4, 5, 6!, dus binnen zes jaar zijn we allemaal geboren.

I2: Ja, ja, dus de oudste is zes jaar ouder dan jij?

G: Ja!

I2: En die oudste ging op zijn zesde naar het weeshuis en jij ging als baby gelijk al, of niet?

G: Nee, ik ging eerst naar de Cortona.

I2: Wat was die Cortona precies, vertel?

G: Eh, dat was vroeger eigenlijk een huis voor ongehuwde moeders.

I2: En daar waren de baby's dan ook?

G: Ja, daar kon je tot 4 jaar blijven. In mijn vierde jaar schijn ik naar het weeshuis gegaan te zijn. En toen ben ik naar de kleuterschool gegaan en dat weet ik nog.

I2: Weet je nog wat van die Cortona?

G: Nee, helemaal niks meer. Ik ben er met een vriendje nog wel eens geweest. Zijn moeder was ook ongehuwd en werkte daar in de keuken. Dat gebouw is enorm veranderd natuurlijk, op de Haagweg.

I1: Dat tehuis was bedoeld voor ongehuwde moeders, maar jouw ouders waren wel getrouwd, toch?

G: Ja, maar mijn moeder werd na mijn ziek en ze wisten met mij geen raad eigenlijk.

I2: Ze dachten misschien: daar zijn meer baby's, dus dat kan wel?

G: Ja, ik weet het niet! Persoonlijk kan ik me niks meer herinneren van de Cortona. Alleen weet ik dat ik op de speelplaats van de kleuterschool was en dat ik in het weeshuis zat.

I2: De anderen, je broers en zussen, die gingen wel gelijk naar het weeshuis?

G: Nou, eerst werden ze bij de familie opgevangen, maar naderhand wilden de familie ze onteigenen [G. bedoelt adopteren, en de vader ontzetten uit de voogdij] en dat vond mijn vader niets en toen zijn ze naar het weeshuis gegaan. En tot '46 zijn ze nog gewoon bij mijn moeder geweest, in huis.

I2: We willen ook nog wat over de volkstuin weten. Je vertelde dat je daar niet genoeg tijd voor had, en hoe ging het toen...?

G: Ik dacht: ik moet een andere baas zoeken. En toen ben ik 40 uur in de week bij Thijssen gaan werken...

I2: En hoe ging het toen op de volkstuin?

G: Nou, toen had ik tijd ervoor. Ik werkte dus 40 uur, van 's ochtends 6 tot 's middags 1 of 2, of zoiets. En toen had ik elke middag volop de tijd. En zo heb ik tuinieren geleerd.

I2: Waar was dat, op Cronesteijn?

G: Nee, bij Roomburg.

I1: En daar zit je nu nog steeds?

G: Ja, ik zit er al 38 jaar.

I2: Had je daar ook een huisje?

G: Ja.

I2: Bleef je daar slapen 's zomers?

G: Ik heb er twee keer geslapen, maar mijn vrouw vond het niks, want ik moest 's nachts weg om te werken. 's Zaterdagmiddag was ik te moe om daar heen te gaan. Dus we gingen met de fiets er lekker naar toe. Het was vlakbij, want we woonden op de 5 Meilaan.

I2: Had je daar ook je contacten, op de tuin?

G: Ja hoor, ik lul met iedereen! Nu zit ik daar het langste, want wel 90 procent is vernieuwd. Ze komen nog weleens wat vragen. En af en toe willen ze nog wel eens misbruik van me maken voor spitten of zoiets.

I1: Heb je nog steeds hetzelfde stukje grond of ben je verhuisd op het complex?

G: Nee, ik heb nog steeds hetzelfde stukje grond.

I1: En dat ken je dus door en door?

G: Ja. Naast me zit een oud mannetje en ik doe al zo'n twintig jaar zijn tuin. Hij is tachtig, maar ik heb nu gezegd dat ik zijn tuin niet meer doe. Zeg 'm maar op. Ik zeg: "Toen jij 60 was, deed ik al een boel voor jou en ik word nu 72 jaar, dus ik schei ermee uit. Ik moet alleen maar puinruimen en daar heb ik weinig zin in". Kijk, als je het ziet opknappen, dat is anders. Ik wil het best af en toe opknappen, maar als het dan na een maand weer een puinzooi is... Die man kan het zelf niet meer. Hij heeft een hartkwaal. Aan het kwakkelen gegaan.

I1: Ik heb nog een vraag over feesten van vroeger. Drie October, heb je daar nog herinneringen aan? Had je wel tijd om te feesten?

G: Ja, 's ochtends moest ik wel werken als bakker. Maar als jongen ging ik vroeg de kermis op, dan kostte de entree maar een dubbeltje, of niks. Vroeger stond er met drie oktober een hek om het Schuttersveld.

I2: En daar moest je toegang betalen?

G: Ja, en wij gingen dus altijd voor enen. In de stad kreeg je zo'n balletje. En de Taptoe had je en de militaire optocht had je vroeger, met militaire voertuigen.

I2: Was er ook een militaire optocht?

G: Ja, net als nu al die militairen en voertuigen bij de prins langskomen, zo was dat. Elk jaar had je ook een militaire optocht met 3 oktober. Dat was 's ochtends en de Taptoe kwam daarna. Toen ik in het weeshuis zat gingen we met de hele groep naar Walenkamp, op de hoek van de Haarlemmerstraat en Prinsessekade; mochten wij van het weeshuis bovenin kijken naar de optocht. Dat was onze drie oktober.

I2: Ik bedenk me opeens: had je vroeger in het weeshuis bepaalde kleren aan, een soort uniform, speciale kleuren of was dat niet meer?

G: Nee, dat niet. Geen speciale kleren. Ik weet niet hoe ze aan die kleren kwamen, maar het ondergoed was allemaal van genaaide katoen, niet dat rekbare.

I2: Dus geen tricot?

G: Nee.

I2: En wat was er te doen op de kermis?

G: Touwtje trekken, of met het hijskraantje dingen pakken. Soms horloges proberen te pakken, leuke dingetjes. Later kwam de draaischijf. We hebben altijd 3 oktober gevierd en dan gingen we 's avonds vuurwerk kijken.

I2: En Koninginnedag?

G: Ja, kijk..., dat waren dagen dat ik altijd moest werken.

I2: Oranje gebak?

G: Ja. Eerst moest ik dan in de ochtend een hoop gebak maken. Dat kwam ook omdat ik het bakkersvak helemaal ken; ik ken de broodkant en de banketbakkerskant. Dus ik was altijd de lul! Dus dan was het om 5 - 6 uur in de ochtend gebak maken, meestal moorkoppen en tompoezen. Maar dat liep als een tiet allemaal. Heel Leiden at ook een gebakje op zo'n dag. Nou is het maar een gewoon gebakje, maar toen was het een feest. En als ik klaar was ging ik naar het feest. Toen ik boven de twintig was, ging ik een beetje drinken.

I1 en I2: Een beetje?

G: Nou ja, voor mijn twintigste ben ik eigenlijk nooit dronken geweest. Ik dronk nooit bier. Ik ging gewoon fietsen of iets anders in mijn vrije tijd. En dan de brommer...Ik kreeg eerst een tweedehands bromfiets, die had ik van mijn collega gekocht voor 60 gulden. Een oude Berini, met zo'n smalle tank. De brommer werd steeds groter en toen ging ik ook op vakantie met de bromfiets.

I2: Met je vrouw, of met de jongens?

G: Met de jongens. We zijn zelf tot in Heidelberg geweest, 900 kilometer.

I2: En ging je dan kamperen?

G: Ja, tent mee en kamperen. Zien waar het schip strandt, niet vooruit bedenken waar we stoppen.

I1: En ging je dan op een camping kamperen of wild?

G: Ja, op een camping. Een keer reden we langs de Moezel terug en toen kwamen er allemaal vrolijke mensen uit een kelder. We dachten: daar moeten we ook heen. Toen hebben we de tent naast een beekje gezet. Dat was een wijnkelder dus.

I1: Met moezelwijn...?

G: Ja, nou, dat hebben we geweten hoor. De hele tent werd vol gespuugd. We dronken wel eens een biertje, maar die moezelwijn waren we niet gewend...

I2: Hoe oud waren jullie toen, toen je dat deed?

G: Zo tussen de 18 en 20 jaar. Eerst gingen we naar Gelderland, toen naar Limburg, toen naar Duitsland, Koblenz, en toen verder...

I1: Zo, we hebben al veel informatie gehoord. Is er iets waar we het nog niet over gehad hebben? Iets over Leiden van vroeger waarvan je denkt: dat is ook goed om te vertellen?

G: Vroeger speelden wij in het Van der Werfpark en daar had je nog die gaslampen. Dan deden wij de gaslampen uit, zodat je beter verstoppertje kon spelen! Dat zijn die

lampen die nu op de Breestraat staan. Vroeger zaten daar kousjes in en die kon je met de hand uitdraaien. Vroeger werden ze ook aangestoken door de eh...

I2: Lantaarnaansteker.

G: Ja, dus tikkertje en verstoppertje speelden we. En knikkerden in de straat.

I1: Zijn er plekken in de stad waar je aan gehecht bent, of waar je bijzondere herinneringen aan hebt?

G: Nee, nou, overal eigenlijk. Ik ken de hele binnenstad op mijn duimpje. Als ik nu met de fiets ben, weet ik precies hoe ik moet rijden. Maar met de auto...Ik word alle kanten opgestuurd!

I1: En wanneer ben je in de Stevenshof komen wonen?

G: Toen het gebouwd werd, 27 jaar geleden ongeveer. Ik heb alles zien bouwen. Ik heb op die dijk gezeten. [Staat op, loopt naar het raam en wijst naar een flat in de verte] Die hoge huizen die je daar ziet en daar aan de overkant waren ook hoge huizen. Daar heb ik 17 jaar gewoond en nu zit ik 10 jaar hier. We konden toen kiezen: boven of beneden. Ik had de tweede keus van 24 huizen.

Ja, over vroeger: je moest je aan de regels houden. Een keer moest ik op het politiebureau komen om een middag fietsen schoon te maken, fietsen van de politie. Ik had niet veel kwaad gedaan, hoor.

I1: Wat dan?

G: Nou, dat weet ik zelf niet eens meer! Dat zal wel los gelopen zijn.

I2: Nog een vraagje. Je was katholiek. Naar welke kerk ging je?

G: Op de Lodewijk, aan de Steenschuur. En daarna naar de Hartebrug. Want de Lodewijk werd 50 jaar geleden verbouwd en toen gingen we naar de Hartebrug. En daar gingen we ook altijd al naar de nachtmis met Kerst. Want die was mooier in de Hartebrugkerk.

I1: En ga je tegenwoordig nog wel eens een kerk in?

G: Jawel, maar dan ga ik er ook gauw weer uit. Op vakantie ook. Met een excursie moet je altijd kerken zien. Of musea.

I2: Hadden jullie vroeger ook contact met de pastoor?

G: Nee, de pastoor kwam bij ons niet thuis. Zo erg was het niet bij ons. We hadden ook geen vaste plaats in de kerk, we zaten altijd achterin. In de Lodewijk gingen we bovenin, soms zelfs driehoog. Want daar mocht je heen als het te druk werd. De bovenverdiepingen gingen open en dan gingen we de toren in tijdens de mis...

I1: Zo Loek, je hebt veel verteld!

G: Ik hoop dat jullie er wat mee kunnen doen.

I2: Wacht: met hoeveel zaten jullie in de klas op de lagere school?

G: Rond de dertig, denk. De eerste klas weet ik niet zo, het waren er een stuk of veertig, later dertig.

I2: Je hebt later dus in een werkklass gezeten, vertelde je. En daarna ben je bij de bakker gaan werken en tijdens het werken bij de bakker heb je een bakkersopleiding gedaan, in Den Haag?

G: Ja.

I1: O, en nog even over het werk. Had jij het gevoel dat je als werknemer invloed had bij de baas?

G: Ja, ik kon alles wel doen bij mijn baas.

I1: Bij de eerste betrekking of bij je tweede?

G: Ja, bij m'n eerste. Met drie October of met Koninginnedag kreeg ik van het omaatje (de baas z'n moeder of z'n schoonmoeder) een knaak voor de feesten. Ik kreeg altijd wel leuke dingetjes.

I1: En was je een tevreden werknemer?

G: Ik was overal tevreden. Ik heb werken nooit naar gevonden. Ik ging altijd met plezier naar werk en ik ben ook praktisch niet ziek geweest. Behalve dan dat gebroken been. Dat was bijna de enige keer dat ik ziek was. Bij die eerste baas heb ik wel de A-griep gehad, dat was in 1957.

I1: Heb je van die griep nog last ondervonden?

G: Nee, hoor. De controleur kwam bij me. Ik moest maar maandag weer aan het werk, zei hij toen hij op vrijdag kwam. Ik ging die zaterdag gewoon naar buiten en toen had ik het weer te pakken. Toen moest ik nog een week uitzieken.

I2: Ja, het was een stevige griep...

G: Onder die controleurs zaten een hoop secreten, hoor. Die waren niet zo gemakkelijk, in die tijd.

Einde interview.